

Hoe veilig is werken met een kettingzaag?

Meeste veiligheidswinst te boeken met training

Staatsbosbeheer heeft de afgelopen jaren in relatief korte tijd te maken gehad met een aantal ernstige kettingzaagongevallen. Aanleiding voor Boomzorg om eens te onderzoeken hoe het gesteld is met de veiligheid bij het werken met kettingzagen. Waar valt nog veiligheidswinst te boeken?

Auteur: Paul van der Sneppen

4 min. leestijd

'MEER UNIFORME TOETSINGSKADERS VOOR EXAMINERING KOMEN DE VEILIGHEID TEN GOEDE'

Roland Tromp, trainer bij IPC Groene Ruimte, vindt dat de motorzagen waarmee boomverzorgers werken over het algemeen aan de veiligheidseisen voldoen. Om het materiaal optimaal veilig te houden, moet echter wel goed onderhoud gepleegd worden. 'Belangrijk is het dagelijks onderhoud. Daarbij moet onder meer gelet worden op kettingspanning en kettingscherpte. Ook de controle van de veiligheidsvoorzieningen behoort tot het dagelijks onderhoud. Denk daarbij aan de juiste werking van de kettingrem en de aanwezigheid van een kettingvanger.'

Als het om veiligheid gaat, richt Tromp zijn aandacht ook nadrukkelijk op de wijze waarop met het materiaal wordt gewerkt. Goede training, dus. En daar valt volgens Tromp nog winst te boeken. 'Motorzaagtrainingen hoeven vooralsnog niet aan uniforme eisen te voldoen. De trainingen van de verschillende aanbieders wijken daarom nogal eens van elkaar af. Dat is op zich geen probleem, mits de examinering wel aan uniforme eisen voldoet.'

Motorzaagcertificaten

Dat is in Nederland nog niet eenduidig geregeld, althans niet voor de motorzaagcertificaten. Tromp duidt op het verschil tussen de lichtere accuzagen en de motorkettingzagen voor het zware werk. 'De motorzaag is hét gereedschap in de boomverzorging, bosbouw, landschapsverzorging en het tuinen en parkonderhoud. Bij de opleiding tot European treeworker (ETW) komt het gebruik hiervan uitvoe-

Roland Tromp

rig aan de orde. Tijdens het ETW-examen zijn er strenge voorschriften als het gaat om het gebruik van de kettingzaag in de boomkroon. Alle kandidaten die het ETW-examen met goed gevolg hebben afgelegd, zijn op hetzelfde niveau van kennis en vaardigheden getoetst.'

Voor de zwaardere motorkettingzaag, die onder meer gebruikt wordt voor het vellen van bomen, is dat anders. Daarvoor bestaan verschillende certificaten. Er bestaat weliswaar een Europese norm voor de examinering, het European Chainsaw Certificate (ECC), maar niet alle aanbieders van motorkettingzaagtrainingen hanteren de ECC-normering. 'Er worden tal van certificaten uitgegeven door opleiders. Op zich zijn die trainingen niet slecht, maar een uniform toetsingskader komt de veiligheid en vakbekwaamheid wel ten goede. Dan weet je te allen tijde welke kennis en vaardigheden een certificaathouder in huis heeft.'

Ongevallen

Naar aanleiding van een aantal kettingzaagongevallen op eigen terrein heeft Staatsbosbeheer de ECC-certificering inmiddels tot norm verheven. Particuliere contractanten mochten voorheen nog zelf aangewezen bomen omzagen; nu hebben ze daarvoor de motorkettingzaag-certificaten ECC1 en ECC2 nodig.

'BIJ HET ONDERHOUD VAN MOTORZAAG-MACHINES VALT NOG VEILIGHEIDSWINST TE BOEKEN'

Arian Essenstam van Husqvarna vindt dat de aandacht nog teveel op de machines is gericht als het om veilig werken met kettingzagen gaat. 'Die machines zijn goed ontwikkeld, met veel aandacht voor de veiligheid van de gebruikers. Op de tekentafel van de ontwerpers valt waarschijnlijk niet meer zo veel winst meer te halen. Bij veiligheid gaat het om vier zaken: een goede machine, persoonlijke beveiliging, werktechniek en onderhoud. Die laatste twee factoren zijn goed voor het elimineren van 80% van de risico's. Er valt dus de meeste winst te boeken bij de veiligheid door een goede opleiding en goed onderhoud.'

Fijnafstelling

Met name op dat laatste gebied ziet Essenstam nog wel innovaties. 'Autotune, bijvoorbeeld, zorgt permanent voor automatische fijnafstelling van de motor.' Daarmee wordt voorkomen dat gebruikers steeds gas blijven geven om de motor gaande te houden. Dat is gevaarlijk omdat daarbij de zaagketting vaak draait, ook wanneer er niet gezaagd wordt. 'De carburateur wordt continu juist afgesteld door een computer. De computer kijkt naar

ACHTERGROND

Arian Essenstam

de temperatuur, de stand van de gasklep en het toerental en zorgt dat de motor steeds optimale prestaties levert. Gas bijgeven hoeft dus niet meer.' De Autotune is geen nieuwe ontwikkeling. De eerste generatie is al ruim vijf jaar geleden op de markt gekomen. Maar Essenstam ziet dat er nu een tweede generatie in machines verwerkt wordt die nog meer bedrijfszekerheid biedt.

Onderhoud

De Autotune zou idealiter niet nodig moeten zijn, legt Essenstam uit. Een goed onderhouden motorzaag zou namelijk gewoon goed moeten lopen. En daar schort het nog weleens aan, goed onderhoud. 'Het probleem is dan vaak dat de luchtfilter niet goed schoon wordt gehouden. Dat veroorzaakt haperingen in de motor.'

Verder ziet Essenstam nieuwe ontwikkelingen in de werkkleding. Die wordt vooral comfortabeler. 'Minder lagen en meer bewegingsvrijheid. Dat verhoogt de veiligheid natuurlijk.' Het allernieuwste zijn de zaagbroeken met voorgevormde knieën. Die voorkomen dat de stof op de knie strak komt

te staan wanneer de gebruiker zijn knie buigt. Als er dan onverhoopt in de knie wordt gezaagd, dan grijpt de ketting in losse textielvezels die de ketting afremmen. 'Het is natuurlijk een laatste redmiddel, maar het helpt zeker het letsel te verminderen bij contact met de zaagketting.'

'DE ZAAGKLEDING KAN NOG VERDER DOORONTWIKKELD WORDEN'

Productmanager Arjen Peeters van Makita Nederland BV is zeer te spreken over de productontwikkelingen die het laatste decennium hebben plaatsgevonden op het vlak van kettingzagen en veiligheid. 'We zien een ontwikkeling waarbij het comfort van de gebruiker steeds verder wordt verhoogd. Dat draagt bij aan de veiligheid. Denk bijvoorbeeld aan de easy-starttechnologie, die in de laatste paar generaties zaagmachines standaard terug te vinden is.'

Training

Op de vraag of de opkomst van de accuzaag bijdraagt aan de veiligheid van de gebruiker, moet Peeters het antwoord schuldig blijven. 'Er zit zeker een stuk bedieningsgemak in, dat bijdraagt aan de veiligheid. Een accuzaag heeft immers een simpele bedieningsknop waarmee je hem aan en uit zet. Daar staat echter tegenover dat de machine vrijwel geruisloos is. Iemand die in de buurt staat van de gebruiker, hoort dus niet wanneer die met een lopende kettingzaag naderbij komt. Uiteindelijk is veiligheid tegenwoordig toch vooral een kwestie van verstandig gebruik en goede training.'

Sensoren

Volgens Peeters is er nog wel veiligheidswinst te boeken bij de zaagkleding. 'Ook hier geldt dat het verhogen van het comfort voor de gebruiker bijdraagt aan de veiligheid. De laatste innovaties

'Ook de controle van de veiligheidsvoorzieningen behoort tot het dagelijks onderhoud'

Tommy Nagtegaal

die ik zie in de zaagkleding zijn Duitse experimenten met sensoren in de zaag en de kleding. Als de ketting te dicht bij de kleding komt, dan stopt de zaag. De vraag is of dat altijd wenselijk en werkbaar is.'

Tommy Nagtegaal van Stihl brengt nog een ander aspect in: 'Naast het algemene onderhoud, goede training en voorlichting van de dealer, zit veiligheid ook in kleine zaken. Een scherpe ketting is zeer belangrijk en draagt bij tot correct, ergonomisch en veilig werken zonder toegevingen.' Extra plus volgens Nagtegaal is dat een zaag met een scherpe ketting minder benzine of accupower verbruikt dan een zaag met een botte ketting.

Arjen Peeters

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-7343